

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

ЗАТВЕРДЖЕНО

наказом по СумДПУ імені А.С. Макаренка

№ 38 від « 29 » січня 2024 р.

Ректор _____ **Юрій ЛЯННОЙ**

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру і докторантуру
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
(нова редакція)

УХВАЛЕНО

рішенням вченої ради

СумДПУ імені А.С. Макаренка

протокол № 6

від « 29 » січня 2024 р.

Суми – 2024

ПОЛОЖЕННЯ
про аспірантуру і докторантуру
Сумського державного педагогічного університету
імені А.С.Макаренка

Це Положення розроблено відповідно до Закону України «Про вищу освіту» (2014 зі змінами від 16.01.2020), «Про освіту», Постанови КМУ №261 від 23.03.2016 «Про порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» (зі змінами від 19.05.2023 року), Постанови КМУ №266 від 29.04.2015 «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» (зі змінами згідно з Постановами КМУ № 674 від 27.09.2016 р., №53 від 01.02.2017 р., № 762 від 07.07.2021 р., № 1392 від 16.12.2022 р.)), наказу МОН «Про затвердження переліку наукових спеціальностей» (редакція від 30.12.2022), Національного класифікатора України: «Класифікатор професій» ДК 003:2010 (редакція від 23.06.2023), Національної рамки кваліфікацій (редакція від 25.06.2020), згідно з положенням документів «Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти» (ESG, 2015), матеріалів Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти. Положення регламентує підготовку здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук у Сумському державному педагогічному університеті імені А. С. Макаренка (далі – Університет).

I. Загальні положення

1.1. Візія. Аспірантура і докторантура СумДПУ імені А.С. Макаренка є структурним підрозділом Університету, який забезпечує освітньо-наукові та наукові програми відповідно до стандартів ЄС, потреб Індустрії 4.0 та вимог Суспільства 5.0 і відповідає інтересам інноваційного розвитку на національному (регіональному, державному) та світовому рівнях.

Місія. Підготовка кваліфікованих фахівців на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти до самостійної науково-дослідницької, педагогічної, методичної, організаційно-управлінської діяльності, які володіють високим рівнем академічної культури, здатні здійснювати вагомий внесок у розвиток українського суспільства.

Мета. Забезпечення Університету, закладів освіти Сумського регіону та України науковими і науково-педагогічними кадрами вищої кваліфікації, які мають високий рівень професійної компетентності в галузі освіти, культури і мистецтв, фізичної культури і спорту, біології, економіки, публічного управління та адміністрування, історії та археології, маркетингу, математики та є конкурентоспроможними на національному й міжнародному ринках праці.

Важливим пріоритетом діяльності аспірантури і докторантури є формування середовища інноваційного розвитку, яке інтегроване у світовий науковий простір та просування позитивного іміджу Університету як провайдера якісних освітньо-наукових послуг.

1.2. Аспірантура і докторантура є структурним підрозділом університету, створеним для підготовки здобувачів вищої освіти на третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії та доктора наук.

1.3. Аспірантура і докторантура є структурним підрозділом університету, який забезпечує діяльність спеціалізованих вчених рад.

1.4. Аспірантура і докторантура забезпечує якість освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти шляхом здійснення моніторингу, періодичного перегляду ОНП та навчальних планів, затвердження робочих програм підготовки докторів філософії.

1.5. У своїй діяльності аспірантура і докторантура керується чинним законодавством України, відповідними постановами Кабінету Міністрів України, наказами Міністерства освіти і науки України та Міністерства фінансів України, рішеннями вченої ради університету, наказами ректора, Статутом університету та цим Положенням.

1.6. Аспірантуру і докторантуру очолює завідувач аспірантури і докторантури, який має вищу освіту, науковий ступінь та/або вчене звання; має досвід роботи на посадах науково-педагогічних працівників не менше 5 років. Завідувач аспірантури і докторантури обирається на конкурсній основі, призначається на посаду та звільняється з посади наказом ректора Університету. Завідувач аспірантури і докторантури підпорядковується безпосередньо проректору з науково-педагогічної (наукової) роботи, який відповідає за наукову діяльність в університеті.

1.7. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється:

- в аспірантурі Університету за очною (денною, вечірньою) або заочною формами навчання;
- поза аспірантурою.

Підготовка здобувачів ступеня доктора наук здійснюється:

- в докторантурі Університету заочною (денною) формою навчання;
- шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту.

1.8. Підготовка в аспірантурі і докторантурі здійснюється:

- за рахунок видатків державного бюджету (державне замовлення) та за рахунок видатків місцевих бюджетів (регіональне замовлення);
- за рахунок коштів фізичних (юридичних) осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Університет на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії або здобувача наукового ступеня доктора наук).

1.9. Науково-методичне забезпечення та організацію діяльності аспірантури і докторантури здійснює вчена рада Університету.

1.10. Вступ до аспірантури і докторантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до цього Положення, Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених МОН, та правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти Університету.

Правила прийому до аспірантури і докторантури затверджує вчена рада Університету на основі Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти та в установлені терміни оприлюднює їх на офіційному веб-сайті Університету.

Правила прийому до аспірантури і докторантури діють протягом відповідного календарного року.

1.11. Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки, а підготовки доктора наук у докторантурі – два роки.

1.12. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом навчально-наукової роботи, в якому визначаються зміст навчальної роботи, зміст, терміни виконання й обсяг наукових робіт, а також термін подання дисертації до спеціалізованої вченої ради.

Невиконання індивідуального плану навчально-наукової роботи або порушення термінів виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою Університету рішення про відрахування аспіранта.

Докторанти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст завдань, терміни їх виконання та обсяг наукових робіт.

Невиконання індивідуального плану наукової роботи, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, порушення умов договору або порушення академічної доброчесності, є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування докторанта.

1.13. Особа, яка була відрахована із закладу у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньо-науковою програмою без захисту дисертації, може вступити до закладу повторно.

1.14. Особа, яка раніше навчалася в аспірантурі чи докторантурі за державним замовленням і не захистила дисертацію або була відрахована достроково, має право на повторний вступ до аспірантури чи докторантури за державним замовленням лише за умови відшкодування коштів, витрачених на її підготовку, у визначеному Кабінетом Міністрів України порядку.

1.15. Підготовка в аспірантурі завершується отриманням диплома доктора філософії після публічного захисту дисертації в разовій спеціалізованій вченій раді.

Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

1.16. Аспірант або докторант у разі дострокового захисту дисертації відраховується з аспірантури або докторантури з дати набрання чинності наказом закладу про видачу диплома доктора філософії або після набрання чинності наказом МОН про затвердження рішення спеціалізованої вченої ради з присудження наукового ступеня доктора наук та видачу диплома доктора наук відповідно до законодавства з отриманням одноразової виплати в сумі залишку стипендії, передбаченої у бюджеті закладу на відповідний рік підготовки.

2. Права та обов'язки аспірантів і докторантів

2.1. Здобувачі виконують обов'язки та користуються правами, що визначені Законами України "Про освіту", "Про вищу освіту", "Про наукову і науково-технічну діяльність" з метою належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також мають право на:

- вільний доступ до всіх видів відкритої науково-технічної інформації, наявної у закладах, бібліотеках і державних архівах України;
- отримання методичного і змістовного наукового консультування (керівництва) щодо власного дослідження від наукового консультанта (керівника/керівників);

- безпечні та нешкідливі умови для проведення наукових досліджень, забезпечення належно обладнаним місцем для наукової роботи;

- академічну мобільність та наукове стажування, що реалізуються відповідно до законодавства;

- академічну та соціальну відпустку відповідно до законодавства;

- трудову діяльність у позанавчальний час відповідно до законодавства.

2.2. Аспіранти і докторанти зобов'язані виконувати всі обов'язки здобувачів вищої освіти, визначені Законом України «Про вищу освіту». З метою забезпечення належного проведення наукових досліджень аспіранти і докторанти також зобов'язані:

- дотримуватися принципів академічної доброчесності, морально-етичних норм і стандартів поведінки дослідників у відповідній галузі, встановлених закладом;

- виконувати індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта та науковий план роботи докторанта;

- двічі на рік звітувати про хід виконання індивідуального плану на засіданні кафедри;

- підготувати свої наукові досягнення у вигляді дисертації (для здобувачів ступеня доктора філософії) та у вигляді дисертації або наукової доповіді - у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях (для здобувачів наукового ступеня доктора наук).

- дотримуватися Статуту і правил внутрішнього розпорядку Університету.

3. Порядок та умови вступу до аспірантури

3.1. До аспірантури на конкурсній основі приймаються особи, які здобули вищу освіту ступеня магістра (спеціаліста). До вступних випробувань допускаються особи, які вчасно подали всі необхідні для вступу документи згідно з правилами прийому до Університету. Приймальна комісія може відмовити особі в допуску до проходження вступних випробувань до аспірантури виключно у зв'язку з неподанням в установлений термін документів, визначених правилами прийому.

3.2. Перелік документів, що необхідні для вступу до аспірантури:

- заява;

- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою, засвідчений печаткою тієї установи, у якій вступник до аспірантури навчається або працює;

- засвідчена копія диплома магістра (спеціаліста) з копією витягу із залікової відомості (додатку до диплома). У разі зміни вступником прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;

- у разі потреби документ про визнання особи органами медико-соціальної експертизи особою з інвалідністю;

- список опублікованих наукових праць і винаходів за обраною спеціальністю або реферат;

- копію військово-облікового документа (для військовозобов'язаних – військового квитка або тимчасового посвідчення військовозобов'язаного, а для призовників – посвідчення про приписку до призовних діляниць);

- засвідчену копію трудової книжки (в разі її наявності);

- копію паспорта;

- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;

- 4 фотокартки 3x4 см.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

3.3. Особа, яка подає для вступу до закладу для підготовки в аспірантурі диплом, що є еквівалентним диплому магістра і виданий іноземним закладом вищої освіти, проходить вступні випробування нарівні з іншими особами. Визнання диплома, виданого іноземним закладом вищої освіти, здійснюється відповідно до законодавства протягом чотирьох місяців після зарахування вступника.

3.4. Вступні випробування до аспірантури складаються з:

- вступного іспиту зі спеціальності (в обсязі програми рівня вищої освіти магістра з відповідної спеціальності);

- вступного іспиту з іноземної мови (англійської, німецької або французької) в обсязі, який відповідає рівню B2 Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Вступник, який підтвердив свій рівень знання, зокрема англійської мови, дійсним сертифікатом тестів TOEFL, або International English Language Testing System, або сертифікатом Cambridge English Language Assessment, звільняється від складення вступного іспиту з іноземної мови. Під час визначення результатів конкурсу зазначені сертифікати прирівнюються до результатів вступного випробування з іноземної мови з найвищим балом;

- співбесіди з гарантом ОНП;

– презентації дослідницької пропозиції.

Вступні випробування для осіб з особливими освітніми потребами проводяться з урахуванням особливих освітніх потреб, зазначених у заяві вступника, та рекомендацій медико-соціальної експертизи.

Відповідно до правил прийому до аспірантури особам, які вступають до аспірантури з іншої галузі знань (спеціальності) ніж та, яка зазначена в їх дипломі магістра (спеціаліста), можуть бути призначені додаткові вступні випробування.

Результати вступних випробувань до аспірантури дійсні для вступу протягом одного календарного року.

3.5. Вступні випробування до аспірантури проводяться предметними комісіями, до складу яких входить три – п'ять осіб з числа кандидатів наук/докторів філософії та докторів наук, які призначаються наказом ректора Університету.

3.6. За результатами проведення вступних випробувань до аспірантури приймальна комісія приймає рішення щодо кожного вступника за процедурою, визначеною правилами прийому до аспірантури.

Рішення приймальної комісії про зарахування до аспірантури затверджується наказом ректора Університету, який оприлюднюється в установленому порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

3.7. Аспіранту протягом місяця з дати наказу керівника закладу про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

3.8. Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою закладу за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Вчений, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове консультування (керівництво) не більше п'яти здобувачів, у тому числі не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора наук.

Науковий керівник, який має ступінь кандидата наук/доктора філософії, може здійснювати одночасне наукове керівництво роботою над дисертаціями не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

На здійснення наукового керівництва роботою над дисертацією одного аспіранта (здобувача ступеня доктора філософії) науковому керівникові

щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників (у межах основного навантаження - для наукових працівників).

4. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі

4.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються ректором Університету для кожної спеціальності. Освітньо-наукова програма та навчальний план аспірантури складаються з освітньої та наукової складових.

4.2. Освітньо-наукова програма, за якою здійснюється підготовка здобувачів ступеня доктора філософії, складається з освітньої та наукової складових.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Освітньо-наукова програма є основою для формування аспірантом індивідуального плану навчально-наукової роботи, які погоджуються з науковим керівником та затверджуються вченою радою закладу протягом двох місяців з дня зарахування особи до закладу для підготовки в аспірантурі.

4.3. Керівництво освітньо-науковими програмами:

Загальне керівництво і контроль всіх аспектів реалізації освітньо-наукових програм на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти в Університеті здійснюється проректором з науково-педагогічної (наукової) роботи.

Склад групи забезпечення, відповідальної за започаткування освітньої діяльності на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти за освітньо-науковими програмами відповідних спеціальностей, призначається наказом ректора Університету за поданням директора (декана) інституту (факультету) і відповідає Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (Постанова КМУ від 24.03.2021 р. № 365).

Керівником групи забезпечення призначається один з її членів, який має науковий ступінь доктора наук і стаж науково-педагогічної та/або наукової

роботи не менш як десять років для освітньо-наукового ступеня доктора філософії. Керівник групи забезпечення не може одночасно керувати іншими групами забезпечення.

Група забезпечення спеціальності – група педагогічних, науково-педагогічних та/або наукових працівників, для яких заклад освіти є основним місцем роботи і які відповідають за виконання освітніх програм за спеціальністю на третьому освітньо-науковому рівні вищої освіти, особисто беруть участь в освітньому процесі та відповідають Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності (Постанова КМУ від 24.03.2021 р. № 365).

4.4. Основним нормативним документом, що визначає перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення на стадії підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті, є навчальний план.

Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії повинен містити інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін (60 кредитів ЄКТС), послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їхній обсяг, графік навчального процесу, форми поточного та підсумкового контролю.

Кредит ЄКТС – одиниця вимірювання навчального навантаження здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії, необхідного для засвоєння кредитних модулів (навчальних дисциплін). Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин, з них 33 % – аудиторні заняття.

Погоджений у встановленому порядку оригінал навчального плану зберігається в аспірантурі і докторантурі.

4.5. Індивідуальний план навчально-наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою затверджуються вченою радою закладу протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до закладу для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою.

Аспірант має право змінювати свій індивідуальний план навчально-наукової роботи за погодженням з науковим керівником та затвердженням вченою радою університету.

Усі аспіранти незалежно від форми навчання відвідують аудиторні заняття та проходять усі форми контролю, передбачені індивідуальним планом навчально-наукової роботи аспіранта та освітньо-науковою програмою аспірантури відповідно до навчальних планів денної/вечірньої та заочної форм навчання.

Система оцінювання успішності здобувачів вищої освіти доктора філософії у вигляді семестрових екзаменів та заліків оцінюється за шкалою ЄКТС, національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) та 100-бальною шкалою Університету. Результати вносять у відомість обліку успішності та індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта.

4.6. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії сформований у плані навчально-наукової роботи становить обов'язкову частину вимог до рівня компетентностей освітньо-наукової програми.

Навчальні дисципліни за вибором здобувача вищої освіти включають до індивідуального плану навчально-наукової роботи. Їх вибір здобувач ступеня доктора філософії здійснює з урахуванням власних потреб та інтересів щодо майбутньої наукової діяльності. Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта містить перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС.

4.7. Складання індивідуального плану навчально-наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії:

Індивідуальний план навчально-наукової роботи погоджується аспірантом (докторантом) з науковим керівником (консультантом) та затверджується вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування до аспірантури (докторантури).

Індивідуальний план навчально-наукової роботи аспіранта формується за відповідною освітньо-науковою програмою та зберігається в аспірантурі і докторантурі.

Аспірантура і докторантура після зарахування першокурсників до аспірантури доводить до відома здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії перелік дисциплін за вільним вибором.

Здобувачі ознайомлюються з переліком дисциплін за вільним вибором і в кінці першого року навчання вносять обрані дисципліни до індивідуального плану навчально-наукової роботи.

Аспірантура і докторантура узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін. Ця інформація є підставою для включення обраних дисциплін до навчального навантаження відповідної кафедри.

У разі часткового невиконання семестрового навчального плану, здобувач може перенести його виконання, за погодженням з аспірантурою і докторантурою і науковим керівником, на інший період протягом терміну навчання.

У разі переривання навчання нормативний термін навчання може відрізнятись від терміну, зазначеного у плані навчально-наукової роботи.

Відповідальним за виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи є аспірант. Відповідальним за набуття результатів навчання (компетентностей), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії, є науковий керівник.

4.8. Контроль за виконанням індивідуального плану навчально-наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює науковий керівник, відповідна кафедра й аспірантура і докторантура.

4.9. Навчання в аспірантурі СумДПУ імені А. С. Макаренка здійснюється за такими формами:

1. очна (денна, вечірня);
2. заочна.

Денна – форма навчання, яка є основною формою здобуття певного рівня освіти з відривом від виробництва.

Вечірня - форма здобуття певного рівня освіти без відриву від виробництва, але з наявністю відповідної кількості аудиторних годин переважно у вечірній час або за графіком індивідуального навчання.

Заочна – форма здобуття певного рівня освіти без відриву від виробництва, що передбачає, зазвичай, дві настановчі та дві заліково-екзаменаційні сесії.

Організація освітнього процесу в міжсесійний період регламентується індивідуальними можливостями та здатністю аспіранта самостійно опрацювати індивідуальний план.

4.10. На аспірантів, які навчаються за заочною формою, поширюються правила та обов'язки, що визначені чинним законодавством і правилами внутрішнього розпорядку в СумДПУ імені А. С. Макаренка.

Обсяги загального запланованого часу на вивчення кожної з дисциплін за очною та заочною формами навчання є однаковими. Обсяг аудиторного навантаження для вивчення дисциплін, передбачених навчальним планом підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії заочної форми навчання становить не менше 25% очної.

4.11. Сесія для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюються всі форми освітнього процесу, передбачені навчальним планом (лекції, практичні (лабораторні) та семінарські заняття, заліки та екзамени).

4.12. До заліків та екзаменів не допускаються аспіранти, які не з'явилися на сесію або були відсутні на заняттях без поважних причин. Рішення щодо допуску до здачі встановлених форм контролю приймає ректор.

4.13. На сесію аспіранти заочної форми навчання прибувають згідно з графіком освітнього процесу, одержавши довідку-виклик встановленого зразка.

Довідка-виклик надсилається за основним місцем роботи аспіранта заочної форми навчання на підставі поданої ним у поточному навчальному році довідки з місця роботи. Довідка-виклик є підставою для надання додаткової оплачуваної відпустки. Довідка-виклик є документом суворої звітності та підлягає реєстрації в окремій книзі із зазначенням прізвища здобувача, номера та дати її видачі.

4.14. Міжсесійний період для заочної форми навчання – це частина навчального року, протягом якої здійснюється робота аспіранта над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача. Основною формою роботи аспіранта заочної форми навчання над засвоєнням навчального матеріалу є виконання самостійної роботи та індивідуальних завдань.

4.15. Освітній процес підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в Університеті здійснюється у таких формах:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- асистентська практика.

Освітній процес в аспірантурі на денній, вечірній та заочній формах навчання передбачає змішане навчання (аудиторний і дистанційний формати).

Асистентська практика є частиною навчального плану підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та видом практичної діяльності здобувачів із здійснення освітнього процесу у вищій школі, включаючи викладання спеціальних дисциплін, організацію навчальної діяльності студентів, науково-методичну роботу, здобуття вмінь і навичок практичної викладацької діяльності. Асистентська практика визначається Положенням про асистентську практику аспірантів у Сумському державному педагогічному університеті імені А.С.Макаренка.

Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії двічі на рік звітують на засіданні відповідної кафедри про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи: в кінці січня аспіранти звітують за перше півріччя, в кінці червня – за весь навчальний рік. Річний звіт проводиться в присутності проректора з науково-педагогічної (наукової) роботи. Річні звіти та висновки кафедри про виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи аспіранти подають до аспірантури і докторантури протягом 2 днів після звіту.

Навантаження викладача за проведення аудиторних занять зі здобувачами вищої освіти ступеня доктора філософії зберігається в повному обсязі відповідно до навчального плану незалежно від кількості аспірантів у групі.

4.16. Протягом терміну навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Стан підготовки дисертації здобувача до захисту визначається науковим керівником.

Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального плану навчально-наукової роботи.

4.17. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти ступеня доктора філософії є:

- порушення термінів виконання індивідуального плану навчально-наукової роботи без поважних причин, передбачених законодавством;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- порушення умов договору (контракту), укладеного між Університетом та особою, яка навчається, або фізичною (юридичною) особою, яка оплачує навчання;
- порушення вимог Статуту або Правил внутрішнього розпорядку Університету;
- інші випадки, передбачені законодавством.

4.18. Ректор відраховує з Університету здобувачів вищої освіти доктора філософії за рішенням вченої ради університету. Відрахування за власним бажанням здійснюється без рішення вченої ради.

4.19. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за державним замовленням здійснюється виключно в аспірантурі заочною (денною, вечірньою) формою навчання.

5. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою

5.1. Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії у цьому закладі поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти закладу і триває чотири роки.

5.2. Після зарахування закладом особи на підготовку з метою здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії поза аспірантурою відповідним наказом керівника цього закладу призначається науковий керівник (два наукових керівники) з числа наукових або науково-педагогічних працівників закладу з науковим ступенем згідно з вимогами пункту 19 цього Порядку. Відповідна інформація вноситься до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

5.3. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає виконання відповідної освітньо-наукової програми зазначеного закладу згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним навчальним планом та індивідуальним планом наукової роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою та публічний захист дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Невиконання індивідуального навчального плану, зокрема порушення строків його виконання без поважних причин, передбачених законодавством, порушення умов договору або академічної доброчесності є підставою для ухвалення вченою радою закладу рішення про відрахування здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою.

5.4. Прикріплення до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії здійснюється за рахунок коштів здобувачів. Викладачі та співробітники університету прикріплюються до аспірантури для здобуття ступеня доктора філософії за рахунок коштів університету.

5.5. Прикріплення до аспірантури для здобуття наукового ступеня доктора філософії здійснюється впродовж року.

5.6. Для прикріплення до аспірантури необхідно подати такі документи:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою;
- засвідчена копія диплома магістра (спеціаліста) з копією витягу із залікової відомості (додатку до диплома). У разі зміни вступником прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;

– список опублікованих наукових праць і винаходів за обраною спеціальністю або реферат;

– письмовий висновок щодо наукових та фахових компетентностей здобувача, складений гарантом відповідної освітньо-наукової програми і доктором (кандидатом) наук з відповідної спеціальності, який є штатним науково-педагогічним працівником СумДПУ імені А.С. Макаренка і дає згоду бути науковим керівником здобувача;

– рішення кафедри про прикріплення з відповідної спеціальності;

– засвідчену копію трудової книжки;

– копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;

– фотокартку 3x4 см.

5.7. Особи, прикріплені до аспірантури з метою здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають усі права та обов'язки, визначені в розділі 2 цього Положення.

5.8. У разі звільнення з роботи здобувача ступеня доктора філософії поза аспірантурою Університет вживає заходів до відрахування такої особи з підготовки в ньому. Особа може продовжити підготовку поза аспірантурою у закладі, до якого вона прийнята на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за основним місцем роботи), із зарахуванням їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

6. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук у докторантурі

6.1. Особа, яка здобуває науковий ступінь доктора наук, вступає до Університету для підготовки в докторантурі з метою завершення роботи над науковими дослідженнями та оформлення їх результатів та/або для підготовки наукових публікацій до захисту.

6.2. Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу).

Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук закладу здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

Підготовка в докторантурі передбачає завершення здобувачем власного оригінального наукового дослідження, узагальнення якого наводяться в дисертації (науковій доповіді) з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми,

мають загальнонаціональне або світове значення та оприлюднюються в наукових публікаціях відповідно до вимог, визначених МОН.

6.3. До докторантури приймаються особи, які мають ступінь кандидата наук/доктора філософії, наукові здобутки та опубліковані праці з обраної спеціальності (зокрема публікації в міжнародних реферованих журналах, індексованих в наукометричних базах, згідно з вимогами до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають наукові ступені) і які мають наукові результати, що потребують завершення або оформлення у вигляді дисертації, монографії чи наукової доповіді за сукупністю статей.

6.4. Для вступу до докторантури вступник не менше ніж за два місяці до вступу подає відповідній кафедрі розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту. Протягом місяця з дня надходження документів від усіх вступників відповідна кафедра заслуховує їх наукові доповіді і шляхом голосування визначає можливість зарахування кожного вступника до докторантури та подає висновки на розгляд вченої ради Університету.

6.5. Перелік документів, що необхідні для вступу до докторантури:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою, засвідчений печаткою тієї установи, в якій вступник до докторантури навчається або працює;
- список опублікованих наукових праць і винаходів за проблемою наукового дослідження (за встановленим зразком з визначенням фахових видань), засвідчений завідувачем кафедри, на якій планується навчання, та вченим секретарем університету;
- копія диплома про закінчення закладу вищої освіти;
- копія диплома про присудження наукового ступеня кандидата наук/доктора філософії;
- копія атестата про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого дослідника, старшого наукового співробітника) (за наявності);
- розгорнута пропозиція, у якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту;
- письмова характеристика наукової діяльності вступника, складена доктором наук, який є штатним науково-педагогічним працівником СумДПУ імені А. С. Макаренка, зі згодою бути науковим консультантом у разі зарахування вступника до докторантури;

- засвідчена копія трудової книжки;
- копія паспорта;
- копія довідки про присвоєння ідентифікаційного номера;
- копія військово-облікового документа (для військовозобов'язаних – військового квитка або тимчасового посвідчення військовозобов'язаного, а для призовників – посвідчення про приписку до призовних дільниць);
- 2 фотокартки 3x4 см.

У правилах прийому до Університету може бути визначено додатковий перелік документів, обов'язкових для допуску до вступних випробувань.

6.6. Особа, яка подає для вступу до докторантури диплом, що виданий іноземним закладом вищої освіти, допускається до вступу нарівні з іншими вступниками. У разі позитивного рішення вченої ради Університету щодо зарахування такого вступника в докторантуру вчена рада протягом 2-х місяців приймає рішення про визнання його диплома. У разі відмови вчена рада Університету надає вступнику обґрунтоване пояснення причин такої відмови.

6.7. Вчена рада Університету в місячний термін розглядає висновки кафедри щодо кожного вступника і приймає рішення про його зарахування до докторантури та відповідно до наданої характеристики наукової діяльності вступника призначає докторанту наукового консультанта з числа штатних науково-педагогічних працівників зі ступенем доктора наук з відповідної спеціальності. Рішення вченої ради затверджується і оформляється наказом ректора.

6.8. На здійснення наукового консультування роботою над дисертацією одного докторанта науковому консультанту щороку відводиться навантаження у межах норм часу наукової роботи, встановлених закладом для науково-педагогічних працівників.

6.9. Атестацію докторанта здійснює постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності, що функціонує в Університеті, чи постійно діюча спеціалізована вчена рада з відповідної спеціальності іншого закладу вищої освіти (наукової установи) за клопотанням Університету або за заявою докторанта.

7. Підготовка здобувачів ступеня доктора наук шляхом самостійної підготовки їх наукових досягнень до захисту

7.1. Здобувач, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту у вигляді дисертації (наукової доповіді), повинен:

- мати ступінь доктора філософії (науковий ступінь кандидата наук);
- представити наукові досягнення з узагальненням проведених самостійно оригінальних досліджень відповідно до паспорта наукової спеціальності з отриманими науковими результатами, які забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення;
- мати наукові публікації за темою дисертації (наукової доповіді), зокрема статті у наукових періодичних виданнях із напрямку, з якого підготовлено дисертацію (наукову доповідь), відповідно до вимог, визначених МОН.

7.2. Прикріплення до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук здійснюється упродовж року за спеціальностями, що відкриті в докторантурі.

7.3. Особи, які розпочали роботу над докторською дисертацією, прикріплюються до докторантури терміном до 4 років для виконання дисертаційного дослідження та здійснення попереднього захисту дисертаційної роботи.

7.4. Для прикріплення до докторантури необхідно подати такі документи:

- заява;
- особовий листок з обліку кадрів з вклеєною фотокарткою;
- копію диплома про присудження наукового ступеня доктора філософії (кандидата наук). У разі зміни прізвища додається засвідчена копія документу про зміну прізвища;
- копію атестата про присвоєння вченого звання доцента (професора, старшого дослідника, старшого наукового співробітника) (за наявності);
- список опублікованих наукових праць і винаходів за проблемою наукового дослідження (за встановленим зразком з визначенням фахових видань), засвідчений завідувачем кафедри, на якій планується прикріплення, та вченим секретарем університету;
- розгорнуту пропозицію, в якій міститься план дослідницької роботи та інформація про обсяг наукової роботи, необхідної для підготовки результатів проведених досліджень до захисту;
- рішення кафедри про прикріплення з відповідної спеціальності та рекомендацію щодо наукового консультанта з числа докторів наук кафедри або доктора наук іншої кафедри, який має науковий доробок з відповідної спеціальності;
- засвідчену копію трудової книжки;

- копія паспорта;
- копію довідки про присвоєння ідентифікаційного номера.

7.5. Вчена рада університету приймає рішення про прикріплення здобувача вищої освіти ступеня доктора наук до докторантури

7.6. Тема дисертаційного дослідження та план наукової роботи здобувача вищої освіти ступеня доктора наук затверджується вченою радою університету протягом 2-4 місяців з моменту прикріплення.

7.7. Здобувач вищої освіти ступеня доктора наук щороку звітують про виконання плану наукової роботи на засіданні відповідної кафедри та на засіданні вченої (наукової) ради університету.

7.8. Атестація здобувача ступеня доктора наук, який самостійно підготував наукові досягнення до захисту, здійснюється постійно діючою спеціалізованою вченою радою з відповідної спеціальності.

7.9. Прикріплення до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук здійснюється за рахунок коштів здобувачів. Викладачі та співробітники університету прикріплюються до докторантури для здобуття наукового ступеня доктора наук за рахунок коштів університету.

7.10. У разі самостійної підготовки наукових досягнень до захисту науковий консультант не призначається.

Розроблено:

Завідувач аспірантури і докторантури

Ірина ЧИСТЯКОВА

ПОГОДЖЕНО:

Проректор

з науково-педагогічної (наукової) роботи

Ольга КУДРИНА

Провідний юрисконсульт

Олена КУЗНЕЦОВА